

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра загальної і соціальної психології та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор в науково-педагогічній і
навчальній роботі та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 6 від 20.02. 2019 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
ОСНОВИ ПСИХОЛІНГВІСТИКИ

Підготовки бакалавра

напряму 6.030102 «Психологія» та 6.030103 «Практична психологія»

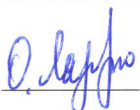
Програма навчальної дисципліни «Основи психолінгвістики» підготовки бакалавра, галузі знань 0301 Соціально-політичні науки, напряму 6.030102 «Психологія» та 6.030103 «Практична психологія».

Розробник: Коструба Н.С. – кандидат психологічних наук, асистент кафедри загальної і соціальної психології та соціології.

Рецензент: Журавльова О.В. – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної і соціальної психології та соціології.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри загальної і соціальної психології та соціології

протокол № 7 від 20.12 2018 р.

Завідувач кафедри: (Лазорко О.В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 6 від 09.01 2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Іванашко О.Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Коструба Н.С., 2019 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

ДФН		
Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки, напряму 6.030102 «Психологія» та 6.030103 «Практична психологія».	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 4 курс
		Семестр 8-ий__
		Лекції 36 год.
		Практичні (семінарські) 18 год. Лабораторні 18 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 76 год.
		Консультації 8 год.
ІНДЗ: €	Форма контролю: екзамен	

ЗФН		
Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	Галузь знань 0301 Соціально-політичні науки, напряму 6.030102 «Психологія» та 6.030103 «Практична психологія».	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 5 курс
		Семестр 10-ий__
		Лекції 14 год.
		Практичні (семінарські) 12 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 80 год.
		Консультації 14 год.
ІНДЗ: €	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи психолінгвістики» є ознайомлення студентів з провідними теоріями, концепціями та напрямами психолінгвістики.

Основними завданнями вивчення є засвоєння знань та набуття навичок і вмінь у галузі психолінгвістики. Курс психолінгвістики становить одну з необхідних дисциплін у системі підготовки психологів.

Психолінгвістика - це наука про мовленнєву діяльність людей в психологічних та лінгвістичних аспектах, зокрема експериментальне дослідження психологічної діяльності суб'єкта у засвоєнні та використанні системи мови як організованої та автономної системи. Саме така наука інтегративного типу здатна розкрити таємниці знання як індивідуального, так і колективного; пояснити способи оволодіння та користування ним у процесі міжособистісного та міжкультурного пізнання. У фокусі уваги психолінгвістики - індивід у комунікації. Одним з основних положень психолінгвістики як когнітивної дисципліни є когнітивна обробка інформації, що надходить з органів чуття, яка відбувається на основі сформованих у індивіда ментальних репрезентацій. Основними завданнями психолінгвістики як когнітивної науки є дослідження:

- процесів породження, сприйняття, інтерпретації та розуміння мовлення;
- структури та системи представлення знань індивіда та стратегії їх використання для когнітивної обробки дискурсу;
- механізми засвоєння та оволодіння рідною та іноземною мовою;

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Знати:

- основні теорії й методи психолінгвістики, а також напрями та історію розвитку психолінгвістики;
- психолінгвістичний аналіз знань індивіда у процесі когнітивної обробки інформації;
- структури та системи представлення знань;
- фази когнітивної обробки інформації: сприйняття, інтерпретації, розуміння та породження мовлення;
- типи інформації: процедурна та концептуальна vs. когнітивна, емоційна та естетична.

вміти:

- застосовувати методику семантичного диференціалу (СД), прямого та направлено асоціативного тесту;
- застосовувати теоретичні знання на практиці;
- вільно користуватися методами сучасної психолінгвістики (семантичний диференціал, вільний асоціативний експеримент, контент-аналіз тощо).

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

ДФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Вступ у психолінгвістику					
Тема 1. Психолінгвістика як наука: предмет, завдання, методологія		2	2	8	
Тема 2. Психосемантика як галузь психолінгвістики:		2	2	8	
Тема 3. Етнопсихолінгвістика як галузь психолінгвістики		2	2	8	
Тема 4. Періодизація розвитку психолінгвістики		2	2	8	1
Разом за модулем 1	49	8	8	32	1
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти психолінгвістики					
Тема 5. Знання у психолінгвістиці: структури та системи представлення знань		2	2	8	
Тема 6. Пам'ять як система представлення знань		2	2	8	
Тема 7. Психолінгвістичні методи дослідження		2	2	8	2
Тема 8. Психолінгвістика у герменевтичній парадигмі. Автонаративи		2	2	8	2
Тема 9. Психолінгвістична експертиза. Інтент-аналіз		2	2	12	3
Разом за модулем 2	70	10	10	44	8
Всього годин:	120	18	18	76	8

ЗФН

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Вступ у психолінгвістику					
Тема 1. Психолінгвістика як наука: предмет, завдання, методологія		2		10	2
Тема 2. Психосемантика та етнопсихолінгвістика як галузі психолінгвістики:		2	2	10	2

Тема 3. Періодизація розвитку психолінгвістики		2	2	10	2
Разом за модулем 1	46	6	4	30	6
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти психолінгвістики					
Тема 4. Знання у психолінгвістиці: структури та системи представлення знань		2	2	10	2
Тема 5. Психолінгвістичні методи дослідження		2	2	10	2
Тема 6. Психолінгвістика у герменевтичній парадигмі. Автонаративи		2	2	15	2
Тема 7. Психолінгвістична експертиза. Інтент-аналіз		2	2	15	2
Разом за модулем 2	74	8	8	50	8
Всього годин:	120	14	12	80	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Фреймовий аналіз газетного тексту. Оформлюється у вигляді презентації.

Етапи фреймового аналізу:

1. Перший етап передбачає фіксацію усіх слів отриманого тексту, що вербально виражені іменниками.
2. Другий етап – групування отриманих іменників у відповідні загально визначені категорії, які ґрунтуються на енциклопедичних знаннях.
3. На третьому етапі здійснюється підрахунок кількості слів у всіх визначених категоріях та визначався коефіцієнт частотності ($FQ = \frac{\text{кількість використань слова}}{\text{кількість слів у категорії}}$).
4. Слова з найвищим FQ у кожній категорії відображають сценарій досліджуваного дискурсу.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл. 3). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 3

Поточний контроль (маx = 40 балів)									Модульний контроль (маx = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1					Модуль 2				Модуль 3			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	10	30	30	100
3	3	3	3	3	3	3	3	6				

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Белянин В.П. Психолінгвістика / В. П. Белянин. - М. : Флінта, 2008. - 232 с.
2. Воробйова Л. М. Психолінгвістичний глосарій / Л. М. Воробйова. - 2-ге вид., дон. - Рівне : Волин. обереги, 2011. - 128 с.
3. Засєкіна Л.В. Вступ до психолінгвістики : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Засєкіна Л. В., Засєкін С. В. - Острог: Нац. ун-т «Острозька академія», 2002. - 168 с.
4. Засєкіна Л.В. Психолінгвістична діагностика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Засєкіна Л. В., Засєкін С. В. - Луцьк : РВВ «Вежа», 2008. - 188 с.
5. Засєкін С.В. Нейролінгвістика сьогодення: теорія і практика / С. В. Засєкін // Людина. Комп'ютер. Комунікація. 36. наук, статей. - Львів : НУ "Львівська політехніка", 2010.
6. Психолінгвістическая експертиза ксенофобии в СМИ / - Под ред. А. А.

- Леонтъева. - М., 2008.-82 с.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми [Підручник] / О. О. Селіванова. - Полтава : Довкілля-К, 2008.
 8. Steinberg D. Psycholinguistics. Language, Mind, and World / D. Steinberg. - L. ; N.Y. : Longman, 1982. - 240 p.
 9. Білінгвізм. [Electronic resource], - Mode of access: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Двомовність>
 10. Семантичний диференціал [Electronic resource]. - Mode of access: http://en.wikipedia.org/wiki/Semantic_differential
 11. Асоціативний експеримент. [Electronic resource], - Mode of access: http://uk.wikipedia.org/wiki/Асоціативний_експеримент
 12. Контент-аналіз. [Electronic resource]. - Mode of access: http://en.wikipedia.org/wiki/Content_analysis
 13. Коструба Н.С. Вербальна репрезентація концепту «церква» (за даними асоціативного експерименту) / Н. С. Коструба // Психолінгвістика. – 2018. – №23(1). – С. 160-174. <https://doi.org/10.5281/zenodo.1211185>
 14. Коструба Н.С. Асоціативне поле концепту «академія» / Н. С. Коструба // Психолінгвістика в сучасному світі – 2017: Тези XII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 жовтня 2017 року, Переяслав-Хмельницький) / Відп. ред. Л. О. Калмикова; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2017. – С. 70-73.
 15. Чміль Н. С. Вербальна репрезентація концепту «проповідь» (за даними асоціативного експерименту) / Н. С. Чміль // East European Journal of Psycholinguistics. – 2017. – № 4(1). – С. 30–39.
 16. Searle, J. Chomsky's Revolution in Linguistics [Electronic resource]/ J.'Searle. - Mode of access : <http://www.chomsky.info/onchomsky/19720629.htm>
 17. Slama-Cazacu T. Psycholinguistics, where to in the 21st century? / T. Slama-Cazacu // Challenging Tasks for Psycholinguistics in the New Century / J. Arabski, ed. - Katowice : University of Silesia, 2007. - P. 77-85.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Предмет та завдання психолінгвістики.
2. Періодизація розвитку психолінгвістики.
3. “Хомськіанська революція”.
4. Біхевіоризм Ч.Осгуда.
5. Трансформаційна граматики Н. Хомського.
6. Психосемантика як галузь психолінгвістики.
7. Класифікації значення слова.
8. Етнопсихолінгвістика як галузь психолінгвістики.

9. Гіпотеза сумісності Горелова та структура пізнання.
10. Психолінгвістика першого покоління. Асоціаніський період (Ч. Осгуд та Т. Сибек)
11. Модель ефективної комунікації Ч. Осгуда. Комунікативний шум, його види.
12. Психолінгвістика другого покоління (Н. Хомський та Дж. Міллер).
13. Мовна здатність та мовна активність у теорії Дж. Міллера.
14. Актуальні напрями сучасних психолінгвістичних досліджень.
15. Методи психолінгвістичних досліджень, їх загальна характеристика.
16. Визначення поняття “знання”.
17. Структури представлення знань.
18. Системи представлення знань.
19. Класифікація та характеристика основних видів знань.
20. Визначення та характеристика вивідного знання.
21. Комунікативний шум. Його види.
22. Пам’ять як система представлення знань.
23. Види пам’яті. їх характеристика.
24. Лінгвістична пам’ять.
25. Підходи до дослідження значення слова.
26. Характеристика ментального лексикону та концептуальної системи.
27. Формування вивідного знання.
28. Метод семантичного диференціалу Ч. Осгуда та його процедура.
29. Вільний асоціативний експеримент.
30. Контент-аналіз.
31. Інтент-аналіз.
32. Фреймовий аналіз.
33. Психографологічний аналіз.
34. Автонарратив як метод дослідження індивідуального досвіду.
35. Психолінгвістична експертиза: види та специфіка.
36. Психолінгвістична експертиза у ЗМІ.